

Секція з організації та зберігання інформаційних ресурсів НМБК рекомендує до Вашої уваги літературу щодо методики відбору, обліку та бібліографічного опису рідкісних, рукописних та стародрукованих видань, як українських, так інших країн.

Запрошуємо також усі наукові бібліотеки вназ України, які зберігають у книгосховищах рідкісні та цінні видання взяти участь у наповненні репозитарію відкритого доступу «**eScriptorium** – рідкісні видання для навчального процесу і досліджень». Адреса електронного архіву в Інтернеті: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/?locale=uk>

Зауваження і доповнення просимо надсилати на адресу:
irina.kazimir@mail.ru

Журавльова Ірина Казимирівна, голова секції з організації та зберігання інформаційних ресурсів, директор Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна

Література про зберігання і безпеку фондів

1. Андреева, Е.Ю. К вопросу об оценке сохранности книжных памятников / Е.Ю. Андреева // Информационный бюллетень РБА. – 2011. – № 61. – С. 138 – 143.
2. Андреева, Е. Ю. Теория сохранения книжных памятников в составе библиотечных фондов. Историография и современное состояние проблемы / Е. Ю. Андреева // Библиосфера. – 2011. – № 3. – С. 77–83. – Библиогр.: с. 82–83 (52 назв.). *^[1]

Дается историографический обзор теории сохранения книжных памятников в составе библиотечных фондов. Ставится вопрос о междисциплинарности проблемы, в связи с чем рассматриваются библиотечные, правовые, археографические аспекты проблем сохранения книжных памятников. Анализируется развитие терминов сохранность, сохранение, консервация, гигиена фонда.

[Андреева Е. Ю. Теория сохранения книжных памятников в составе библиотечных фондов. Историография и современное состояние проблемы // Библиосфера. – 2011. – № 3. – С. 77–83. http://www.spsl.nsc.ru/win/Bibliosfera/andreeva_11-3.htm/

Аннотация. *Дается историографический обзор теории сохранения книжных памятников в составе библиотечных фондов. Ставится вопрос о междисциплинарности проблемы, в связи с чем рассматриваются библиотечные, правовые, археографические аспекты проблем сохранения книжных памятников. Анализируется развитие терминов сохранность, сохранение, консервация, гигиена фонда.*

Список литературы (историографический обзор теории сохранения книжных памятников в составе библиотечных фондов)

1. Александров Е. Международно–правовая защита культурных ценностей и объектов. – София : София Пресс, 1978. – 143 с.
2. Балобанова Е. В. Библиотечное дело. – СПб. : Тип. И. Н. Скороходова, 1901. – 39 с.
3. Библиотечная энциклопедия / Рос. гос. б-ка. – М. : Пашков дом, 2007. – 1300 с.
4. Библиотечное дело : терминолог. слов. / Гос. б-ка СССР им. В. И. Ленина. – М. : Книга, 1986. – 224 с.
5. Библиотечное дело : терминолог. слов. / Рос. гос. б-ка. – М., 1997. – 167 с.
6. Библиотечные фонды : учебник. – М. : Просвещение, 1967. – 203 с.
7. Библиотечные фонды. – М. : Книга, 1979. – 296 с.
8. Богуславский М. М. Культурные ценности в международном обороте: правовые аспекты. – М. : Юристъ, 2005. – 427 с.
9. Богуславский М. М. Судьба культурных ценностей. – М. : Юристъ, 2006. – 205 с.
10. Бородихин А. Ю. Редкие рукописные книги малых сибирских хранилищ (Республики Алтай и Хакасия, Приморье) : каталог / науч. ред. В. Н. Алексеев ; Гос. публич. науч.–техн. б-ка Сиб. отд-ния Рос. акад. наук. – Новосибирск : ГПНТБ, 2007. – 266 с.
11. Володин Б. Ф. Некоторые аспекты сохранения библиотечных фондов в общенациональных долгосрочных библиотечных программах Германии и Франции // Государственная политика в области сохранения библиотечных фондов : материалы Всерос. совещ. рук. Федерал. и центр. б-к субъектов РФ 10–14 апр. 2000 г. – СПб., 2000. – С. 184–189.
12. ГОСТ 7.48–2002. СИБИБД. Консервация документов. Основные термины и определения. – Введ. 01.01.2003. – URL: http://www.tsf.ru/gost/gost_7.48-2002/ (дата обращения 04.03.2011).
13. ГОСТ 7.50–2002. Межгосударственный стандарт. Консервация документов. Общие требования. – Введ. 01.01.2003. – URL: <http://docs.cntd.ru/document/1200030174/9/> (дата обращения 04.03.2011).
14. ГОСТ 7.48–1984. СИБИБД. Консервация документов. Основные термины и определения. – Введ. 29.02.1984. – М. : Изд-во стандартов, 1984. – 10 с.
15. ГОСТ 7.50–1984. Хранение документов в фондах библиотек и органов научно–технической информации. – Введ. 01.01.1986 // Стандарты по библиотечному делу и библиографии. – М. : Изд-во стандартов, 1985. – С. 218–226.
16. ГОСТ 7.48–1990. Консервация документов. Основные термины и определения. – Введ. 01.01.1991 // Стандарты по библиотечному делу. – СПб. : Изд-во «Профессия», 2000. – С. 235–245.
17. ГОСТ 7.50–1990. Межгосударственный стандарт. Консервация документов. Общие требования. – Введ. 01.01.1991. – М. : Изд-во стандартов, 1990. – 12 с.
18. ГОСТ 7.87–2003. Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Книжные памятники. Общие требования. – URL: http://www.gostrf.com/standart/Pages_gost/5837.htm/ (дата обращения 04.03.2011).
19. Григорьев Ю. В. Сохранность библиотечных фондов. – М. : Госкультпросветиздат, 1946. – 80 с.
20. Гудков Н. Н. Книжные памятники – важная часть культурного потенциала страны // Совет. библиотековедение. – № 5. – 1989. – С. 35–43.
21. Добрусина С. А., Чернина Е. С. Научные основы консервации документов / Рос. нац. б-ка. – СПб. : Изд-во Рос. нац. б-ки, 1993. – 126 с.

22. Добрусина С. А., Саноцкий В. И., Чернина Е. С. Экспертиза состояния и паспортизация библиотечных фондов : учеб. пособие / Федер. агентство по культуре и кинематографии [и др.]. – СПб., 2005. – 32 с.
23. Егорова Е. Ю. Государственно–правовая защита культурных ценностей (сравнительный анализ российского и французского законодательства) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – М., 1996. – 26 с.
24. Жаворонкова Е. Ю. Редкая, ценная или книжный памятник? (Проблемы терминологии) // Книга. Исследования и материалы. – М., 1995. – Сб. 70. – С. 82–98.
25. Информационно–поисковый тезаурус по сохранности документов. – URL: http://www.rasl.ru/e_resours/tezaurus/index.htm/ (дата обращения 04.03.2011).
26. Ковальчук Г. И. Книжное памятниковедение: теоретико–методологические аспекты // Б-ки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – Киев, 2005. – Вып. 3. – URL: <http://www.nbu.gov.ua/articles/2005/05kgitma.html/>
27. Кокойкина О. Н. Правовое обеспечение сохранности библиотечного фонда // Сохранность и доступность : тез. докл. и сообщ. науч.–практ. конф., Москва, 10–12 авг. 1998 г. – М., 1998. – С. 34–37.
28. Леонов В. П. Библиотечно–библиографические процессы в системе научных коммуникаций / Рос. акад. наук. – СПб. : Б-ка РАН, 1995. – 139 с.
29. Леонов В. П. Сохранность фондов как проблема библиотековедения // II Международная конференция «КРЫМ–95»: Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества. г. Евпатория, Республика Крым, Украина 10–18 июня 1995 г. – URL: http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea95/report/rep026_r.html
30. Налоговые льготы по сохранению культурного наследия : док. № 9158. 3 июля 2001 г. Предложена для рекомендации, представлено группой во главе с г-ом Лежендр // Сборник правовых актов Совета Европы о сохранении культурного наследия. – Екатеринбург, 2003. – Ч. 2. – С. 370–371.
31. Нормативно–правовое обеспечение деятельности библиотек в зарубежных странах / сост.: Е. И. Кузьмин, В. Р. Фирсов. – М. : Либерия, 2003. – 212 с.
32. Нюкша Ю. П. Профессиональный терминологический словарь для консерваторов // Консервация памятников культуры в единстве и многообразии : материалы IV междунар. конф., 21–24 окт. 2003 г., Санкт-Петербург. – СПб., 2003. – С. 7–10.
33. Нюкша Ю. П. Сохранность библиотечных фондов РСФСР и ее организационно–правовые основы // Теория и практика сохранения книг в библиотеке. – Л., 1982. – Вып. 10. – С. 5–17.
34. Об объектах культурного наследия (памятниках истории и культуры) Российской Федерации : Федер. закон Рос. Федерации от 24.05.2002 // КонсультантПлюс. – URL: <http://www.consultant.ru/> (дата обращения 04.03.2011).
35. Об охране и использовании памятников истории и культуры: закон РСФСР от 15.12.1978 // Консультант Плюс. – URL: <http://www.consultant.ru/> (дата обращения 04.03.2011).
36. Розета П. Охрана «частных коллекций» от рассеивания : докл. 6 мая 1998 г. Докладчик г–н Педро Розета // Сборник правовых актов Совета Европы о сохранении культурного наследия. – Екатеринбург, 2003. – Ч. 2. – С. 308–316.
37. Памятниковедение. Теория, методология, практика : сб. науч. тр. / НИИ культуры. – М., 1986. – 141 с.
38. Подъяпольский А. С. О нормативно–правовом регулировании в области реставрации памятников материальной культуры // Материальная база сферы культуры : чтения памяти Л. А. Лелекова. – М., 1998. – Вып. 4. – С. 4–24.
39. Сергеев А. П. Гражданско–правовая защита культурных ценностей в СССР. – Л. : Изд. ЛГУ, 1990. – 190 с.

40. Собольщikov В. И. Об устройстве общественных библиотек и составлении каталогов // Журн. М–ва нар. просвещения. – 1858. – № 10. – С. 97–126 ; № 11. – С. 127–155.
 41. Столяров Ю. Н. Библиотека в экстремальной ситуации: учеб.–практ. пособие. – М. : Бибком, 2007. – 463 с.
 42. Столяров Ю. Н. Библиотечные фонды : учебник. – М. : Кн. палата, 1991. – 271 с.
 43. Столяров Ю. Н. Как сохранить библиотечные фонды: секреты старого хранителя: учеб.–метод. пособие. – М. : МГУКИ, 2001. – 254 с.
 44. Терминологический словарь по библиотечному делу и смежным отраслям знания / Рос. акад. наук; Б-ка по естеств. наукам. – М., 1995. – 267 с.
 45. Тихомиров М. Н. О сводном каталоге уникальных рукописей : докл. М. Н. Тихомирова 1960 г. // Археографический ежегодник за 1971 год. – М., 1972. – С. 368–372.
 46. Хавкина Л. Б. Библиотеки, их организация и техника : руководство по библиотековедению. – СПб. : Тип. А. С. Суворина, 1901. – 404 с.
 47. Хавкина Л. Б. Руководство для небольших и средних библиотек. – М. ; Л. : ГИЗ, 1930. – 384 с.
 48. Шеламанова Н. Б. Совещание по составлению сводного каталога славяно–русских рукописей XI–XIV вв. // Археографический ежегодник за 1971 год. – М., 1972. – С. 384–391.
 49. Шилов В. В. Документные памятники. Правовые проблемы сохранения и использования библиотечных фондов как достояния культуры // Библиография. – 1995. – № 5. – С. 10–13.
 50. Шмидт С. О. Документальные памятники: выявление, учет, использование : учеб. пособие. – М. : Высш. шк., 1988. – 253 с.
 51. Шмидт С. О. Издание и изучение наследия М. Н. Тихомирова. Тихомировские традиции // Сибирское собрание М. Н. Тихомирова и проблемы археографии. – Новосибирск, 1981. – С. 5–21.
 52. Чернина Е. С. Что научно в научной консервации: терминология и сущность // Обеспечение сохранности памятников культуры: традиционные подходы – нетрадиционные решения : материалы V междунар. конф., 24–26 окт. 2006 г. – СПб., 2006. – С. 7–10.]
3. Берцун Л. Л. Единый фонд библиотеки: проблемы и перспективы сохранности // Библиотечное партнерство для информационного развития: Материалы VI-й Международной научно-практической конференции. — Томск: Изд-во Том. ун-та, 2005. — С. 186—190.
 4. Браккер Н. В. Сбор и сохранение информации: правовые аспекты / Н. В. Браккер, Л. А. Куйбышев // Библиотековедение. – 2011. – № 6. – С. 34–45. – Библиогр.: с. 43–44 (22 назв.). *
Рассматриваются законодательные акты Европейского Союза и Российской Федерации, связанные с долговременным сохранением цифровой информации: об обязательном экземпляре документов, охране интеллектуальной собственности, защите информации, а также их взаимодействии.
 5. Белоусов В. Энергетическая мощь информации. От клинописных табличек к шеллаковым дискам // Библиотечное дело. – 2011. – № 17. – С. 35–40. – Электрон. версия печ. публикации: <http://www.nlr.ru/prof/publ/bibliograf/2011/bd17.pdf> *
О сохранении информации на различных носителях и о передаче ее на расстоянии и во времени.

6. Библиотекарь о консервации документов : учеб.-метод. пособие / С. А. Добрусина, Е. С. Чернина, З. П. Дворяшина. – СПб. : Рос. Нац. б-ка, 2004. – 44 с.
7. Бидерманн Ч.–К. Консервация и реставрация документов–оригиналов Международной Службы Розыска / Чарльз–Клод Бидерманн, Вольфганг Вехтер. – Бад Арользен : [б. и., после 2003]. – 26 с.
8. Бьюкенен С. А. Планирование мероприятий по обеспечению готовности к бедствиям и природным катастрофам и ликвидации их последствий в библиотеках и архивах : пер. с англ. / С. А. Бьюкенен. – М. : Рудомино, 1997. – 71 с.
9. Документы на небумажных носителях: создание, хранение, использование : сб. статей / науч. ред. С. А. Добрусина, ред. Э. Г. Вершинина ; Рос. нац. б-ка. – СПб. : [б. и.], 2008. – 126 с.
10. Вислый А. И. А. И. Вислый: об оцифровке фондов, авторском праве и не только // Справочник руководителя учреждения культуры. – 2011. – № 10. – С. 7–11. *
Интервью с директором Российской государственной библиотеки Александром Ивановичем Вислым о затруднениях и правовых коллизиях, которые возникают у библиотек в процессе оцифровки фондов.
11. Вихрева, Г. М. Специфика формирования и использования газетного фонда крупной универсальной библиотеки / Г. М. Вихрева // Информационный бюллетень Российской библиотечной ассоциации. – 2011. – № 59. – С. 134–137. – Электрон. версия печ. публикации: <http://www.rba.ru/publ/ib59/rba59.pdf> *
О формировании, комплектовании, хранении и обслуживании газетным фондом в ГПНТБ СО РАН.
12. Волкова, Л. И. Библиотечно-информационные услуги on-line для поддержки научной и образовательной деятельности университета / Л. И. Волкова // Информационный бюллетень Российской библиотечной ассоциации. – 2011. – № 59. – С. 108–111. – Библиогр.: с. 111 (3 назв.). – Электрон. версия печ. публикации: <http://www.rba.ru/publ/ib59/rba59.pdf> *
Рассматриваются on-line услуги, оказываемые пользователям в среде электронного каталога Научной библиотеки Томского государственного университета. Представлена классификация on-line услуг и новые on-line услуги, основанные на технологии Web 2.0.
13. Дагаев, М. В. Классификация документов библиотечных фондов применительно к потребностям процесса оцифровки / М. В. Дагаев // Библиотековедение. – 2011. – № 3. – С. 48–52. *
Существующие способы классификации документов и печатных изданий, отражающие важные для библиотечной и издательской сфер деятельности особенности, не всегда пригодны для систематизации содержимого библиотечных фондов при планировании работ по оцифровке. В статье делается попытка классифицировать документы по характеру наполнения различными структурными элементами с учетом плотности их размещения.
14. Динева, О.В. Секция по сохранности и консервации / О.В. Динева // Информационный бюллетень РБА. – 2011. – № 61. – С. 26 – 28.
15. Дубровіна, Л.А. [Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису](#) / Л. А. Дубровіна, О. М. Гальченко за участю О. А. Іванової ; вступ. ст. Л. А. Дубровіна ; відп. ред. О. С. Онищенко ; ред.: Н. М. Зубкова, О. В. Лігостова; Академія наук України, Центральна наукова бібліотека В. І. Вернадського, Інститут української археографії. – К.: Ін-т української археографії, 1992. – 153 с. – (Проблеми едиційної та камеральної архео-

графії : історія, теорія, методика ; вип. 9). – ISBN 5–7702–0434–6. [Текст в форматі PDF](#) 32.5 Мб

Працю присвячено теоретичним та науково-практичним проблемам опису української рукописної книги у контексті історико-кодикологічного дослідження книжкової писемної культури. Вступна стаття розкриває місце та роль кодикографії як науки джерелознавчого та книгознавчого циклу, об'єкт і предмет кодикографії як складової частини кодикології та камеральної археографії. На обговорення пропонується розгорнута інфомаційна археографічна та кодикологічна модель опису у вигляді деталізованої ієрархічної структури. До видання додається бібліографічний список науково-методичної літератури з різних аспектів опису східнослов'янських рукописних книг.

16. Еманов, А. Александрийская библиотека: метаморфозы прошлого и проекции будущего // Библиотечное дело. – 2011. – № 22. – С. 21–23. *
Рассказ о феномене Александрийской библиотеки
17. Есипова В. А. Бумага как материальный носитель текстового документа: современное состояние изучения, проблемы, перспективы // Документ в парадигме междисциплинарного подхода: Материалы второй всероссийской научно-практической конференции / Под ред. проф. О. А. Харусь. Томск, 2006. С. 52—55.
18. Есипова В. А. Изучение коллекции славяно-русских рукописей в ОРКП НБ ТГУ [Электронный ресурс] / Материалы научно-практического семинара „Человек и книга в современном мире (социальная археография)“, посвященного 65-летию Отдела рукописей и книжных памятников Научной библиотеки Томского государственного университета и 25-летию томской археографической экспедиции, Томск, 13–15 сентября 2011 года // Томский государственный университет. Научная библиотека. Отдел рукописей и книжных памятников. Научно–исследовательская работа. Электронный ресурс <http://www.lib.tsu.ru/win/dokument/ork/12.pdf/>.
19. Есипова В. А. Опыт работы в рамках проектов РГНФ–регион в отделе рукописей и книжных памятников Научной библиотеки Томского государственного университета (1999–2010 гг.) // Роль совместных конкурсов РГНФ и Администрации Томской области в развитии гуманитарных исследований: Материалы научной конференции / Под ред. Э. И. Черняка. — Томск, 2011. — С. 10–14.
20. Есипова В. А. Учебная и научная рукописная книга: проблемы терминологии и библиотечной практики (по материалам ОРКП НБ ТГУ) // Труды ГПНТБ СО РАН. Вып. 2. Книга в медиапространстве. — Новосибирск, 2011. — С. 113–120.
21. Есипова В. А. Спецкурс „Основы работы с книжными памятниками“: опыт сотрудничества ОРКП НБ ТГУ и кафедры библиотечно-информационной деятельности ИИК ТГУ // Документ в системе социальных коммуникаций: Сборник материалов III Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. — Томск, 2008. С. 189–191.
22. Журавлева В. Р. Мониторинг температурно-влажностного режима хранения документов в Научной библиотеке Томского государственного университета // I Международная научно-практическая конференция: „Исследования, консервация и реставрация рукописных и печатных памятников Востока“. Тр. Конференции. Москва „Рудомино“ 2007. С. 62—65.
23. Журавльова І.К. Збереження інформаційних ресурсів у бібліотеках вищих навчальних закладів України: сучасний аспект // Від ХІХ до ХХІ ст.: трансформація бібліотек у контексті розвитку суспільства: до 125–річчя Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г.Короленко: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 12–14 жовт. 2011 р./Держ.закл. «Харківська державна наукова бібліотека ім..

В.Г.Короленка»; [уклад. О.П.Куніч; ред.кол.: В.Д.Ракитянська та ін.]. – Х.: РА «ІРІС». – 2011. – С.265–276

24. Журавлева И.К. Причастность к истории сохранение книжных памятников – задача библиотек XXI века//Матеріали ювілейної конференції, присвяченої 90-річчю Наукової бібліотеки ХНМУ. – Харків: ХНМУ, 2010. – С.8–15
25. Журавлева И.К. О сохранности, безопасности и доступности книжных памятников в библиотеках вузов Украины: размышления после семинаров // Стародруки та рідкісні видання в університетській бібліотеці: Матеріали міжнар. книгозн. читань (м. Одеса, 14–16 верес. 2009 р.) [Зб. ст.]/ упоряд.: О.В. Полевщикова, В.В. Самодурова, О.В. Суровцева; Одес. Нац. ун-т імені І. І. Мечнікова. – Одеса:Астропринт, 2010. – С.67–83
26. Журавлева И.К. Открытая библиотека: проблемы сохранения и доступа к фондам // Збереження бібліотечно-інформаційних ресурсів України: нова політика і нові технології: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (20–22 листоп. 2006 р.)/ Харк. держ. наук. б-ка імені В. Г. Короленка; уклад.: В. В. Мірошникова, О.П.Куніч. – Х., 2007. – С.67–78
27. Забезпечення фізичного збереження документних фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : Інструкція / укл. Г. Новікова [та ін.] ; ред. Н. Солонська. – К.: [б.в.], 1996. – 16 с. [Текст в форматі PDF](#) 3.97 Мб
28. Защита документов от биоповреждения : материалы всерос. обуч. семинара / сост. Т. Д. Великова ; науч. ред. С. А. Добрусина, ред. Э. Г. Вершинина ; Рос. нац. б-ка. – СПб. : [б. и.], 2005. – 159 с.
29. Збереження бібліотечних і архівних фондів у несприятливих екологічних умовах : Інструктивно–метод. рек. / А. Г. Бровкін [та ін.] ; наук. ред. О. С. Онищенко; НАН України, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Центр консервації і реставрації. – К.: НБУВ ім. В. І. Вернадського, 2005. – 33 с. [Текст в форматі PDF](#) 6.35 Мб
30. Збереження бібліотечно-інформаційних ресурсів України: нова політика і нові технології: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (20–22 листоп. 2006 р.) / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад.: В.В.Мірошникова, О.П.Куніч.– Х., 2007. Електронний ресурс <http://korolenko.kharkov.com/40.htm/>
Збірник містить доповіді та повідомлення учасників конференції щодо сучасних проблем зберігання бібліотечних фондів.
31. Збереження документів у публічних бібліотеках Східної України : огляд діяльності / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. – Х. : ХДНБ, 2006. – 18 с.
32. Инструкция по организации охраны объектов, хранящих культурные ценности, подразделениями вневедомственной охраны при органах внутренних дел Российской Федерации. – М. : [б. и.],1998. – 49 с.
33. Історичні колекції в книгозбірнях: проблеми збереження, вивчення, реконструкції : Матеріали міжнар. наук. конф. / [упоряд.: О. Полевщикова, О. Суровцева ; редкол.: В. О. Іваниця та ін.] ; Наук. б-ка Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечнікова. – Одеса : Астропринт, 2004. – 176 с.
34. 34. Итоги реализации первого этапа Национальной программы сохранения библиотечных фондов Российской Федерации // Информационный бюллетень Российской библиотечной ассоциации. – 2011. – № 59. – С. 24–48. – Электрон. версия печ. публикации: <http://www.rba.ru/publ/ib59/rba59.pdf/> *

35. Калинкина А. В. Международная конференция "Сохранение электронной информации в информационном обществе: проблемы и перспективы" / А. В. Калинкина // Библиотекосведение. – 2011. – № 6. – С. 26–27. *
36. Карташова Т. П. Коллекция томских изданий в ОРКП НБ ТГУ: история формирования и изучения // Научная библиотека в системе университета: Сб. статей. — Томск, 2011. — С. 68–75.
37. Карташова Т. П. Идентификация по месту и году // Мир библиографии. — 2010. — № 3. — С. 15–18.
38. Каспарова Н. Н. Каталогизация цифровых копий бумажных оригиналов: теория и практика // Информационный бюллетень Российской библиотечной ассоциации. – 2011. – № 60. – С. 149–151. – Электрон. версия печ. публикации:
[http://www.rba.ru/publ/ib60/rba60.pdf/](http://www.rba.ru/publ/ib60/rba60.pdf) *
Современный период развития библиотечной практики характеризуется активизацией работ по оцифровке бумажных документов из библиотечных фондов в целях предоставления к ним доступа в электронной среде. Для доступа пользователей к цифровой копии необходимо создать информацию о ней в каталоге или другой информационно-поисковой системе, т.е. создать библиографическую запись на данный объект.
39. Клементс Д. У. Д. Руководство по бережному обращению с фондами и организации обучающих курсов для технического персонала : пер. с англ. / Клементс Д. У. Д., Томас Д. Д. – М. : Рудомино, 1997. – 53 с.
40. Ковальчук Г. І. Безпека книжкових пам'яток // Українська архівна енциклопедія. – Київ, 2008. – С. 174–175.
41. Ковальчук Г. І. Державний реєстр книжкових пам'яток України і Український бібліографічний репертуар: питання співвідношення // Наукові праці НБУВ. – К., 2006. – Вип. 16. – С. 306–314.
42. Ковальчук Г. І. Деякі питання оцінки книжкових пам'яток // Бібліотечна планета. – 2004. – № 2. – С. 6–11.
43. Ковальчук Г. І. Діяльність бібліотек зі збереження національної документальної спадщини: проблеми кооперації // Бібліотечна планета. – 2010. – № 3. – С. 9–10.
44. Ковальчук Г. І. До проблеми підготовки фахівців з експертизи рідкісних книг // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики: Мат–ли III Міжнарод. наук.-практ. конф. К., 16–18 травня 2006 р. – К., 2006. – С. 176–177.
45. Ковальчук Г. І. Дослідження історії формування колекцій стародруків та їх паспортизація // Вісник Львівського університету. Серія книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – 2006. – Вип. 1. – С. 18–173.
46. Ковальчук Г. І. Експертиза документальних пам'яток : Робоча програма для студентів спеціальності 7.020105 «Документознавство та інформаційна діяльність». – Київ : ДАКККіМ, 2009. – 24 с.
47. Ковальчук Г. І. Збереження книжкових пам'яток // Наукові праці НБУВ. – К., 2001. – Вип. 7. – С. 44–49.
48. Ковальчук Г. І. Збереження стародруків та рідкісних видань // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2000. – Т. 6. – С. 53–55.
49. Ковальчук Г. І. Коллекции отдела старопечатных и редких изданий Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского как коллективные книжные памятники и

книговедческая работа с ними // Здабыткі: дакументальныя помнікі на Беларусі. – Мінськ, 2007. – Вып. 9. – С. 197–209.

50. Ковальчук, Г. І. Книгознавча наука в контексті роботи з бібліотечними фондами книжкових пам'яток // Бібліотечний вісник. – 2003. – № 3. – С. 37–44.
51. Ковальчук Г. І. Книгознавча робота з бібліотечними фондами книжкових пам'яток та проблеми охорони таких фондів // Наукова бібліотека в сучасному суспільстві: Історія, проблеми, перспективи: До 185-річчя НБ ОНУ ім. І. І. Мечникова: Зб. ст. – Одеса, 2003. – С. 64–75.
52. Ковальчук Г. І. Книжкове пам'яткознавство як комплекс наукових студій та практичної діяльності з книжковими пам'ятками у бібліотечних фондах // Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: історія і сучасність : доп. та повідомл. Міжнар. наук. конф., Львів, 28–30 жовт. 2010 р. – Л. :ЛННБ, 2010. – С. 191–196.
53. Ковальчук Г. І. Книжкове пам'яткознавство як основний напрям наукової роботи відділів рідкісних книг бібліотек // Стародруки і рідкісні видання в університетській бібліотеці: матеріали Міжнародних книгознавчих читань (Одеса, 14–16 вересня 2009 р.). – Одеса :Астропринт, 2010. – С. 161–165.
54. Ковальчук Г. І. Критерії відбору книжкових пам'яток для першочергового поцифрування // Наукові праці НБУВ. – К. :НБУВ, 2010. – Вип. 28. – С. 141–147.
55. Ковальчук, Г. І. Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах / Галина Ковальчук; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, Інститут української книги. – К.: НБУВ, 2004. – 644 с. – ISBN 966–02–3344–2. – 18.60.
[Текст в форматі PDF](#) 166.5 Мб
56. Ковальчук Г. І. Книжкові пам'ятки в бібліотеках України і основні завдання щодо роботи з ними // Державна історична бібліотека України: історія, сучасність, майбутнє: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., приуроченої до 70-річчя заснування Державної історичної бібліотеки України 24–25 вересня 2009 р. – Київ : "Арістей", 2009. – С. 19–21.
57. Ковальчук Г. І. Книжкові пам'ятки : електронні інформаційні масиви // Бібліотечний вісник. – 2007. – № 6. – С. 28–30 (Співавтори: Іванникова, М. К.).
58. Ковальчук, Г. І. Книжное памятниковедение: теоретико-методологические аспекты // Б-ки нац. акад. наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – К., 2005. – Вып. 3. – 242–249 с.
59. Ковальчук Г. І. Колекції стародруків і рідкісних видань у бібліотеках України: історія створення, проблеми обліку та інформаційного розкриття // Колекції пам'яток писемності та друку у бібліотечних фондах України: проблеми формування, збереження, розкриття: Мат-ли наук.-практ. конф., присвяченої 100-річчю відділу рідкісних видань і рукописів ХДНБ ім. В. Г. Короленка. – Х., 2003. – С. 6–22.
60. Ковальчук Г. І. Методичні засади щодо зберігання книжкових пам'яток (стародруків та рідкісних видань) // Організація роботи бібліотеки науково-дослідної установи Національної академії наук України: зб. док. і матеріалів. – Київ :НБУВ, 2009. – Вип. 5. – С. 48–70.
61. Ковальчук Г. І. Про безпеку фондів книжкових пам'яток // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2006. – № 2. – С. 19–25.
62. Ковальчук Г. І. Проблеми створення каталогів колекцій рідкісних видань // Наукові праці НБУВ. – 2000. – № 5. – С. 194–198.

63. Ковальчук Г. І. Рідкісні та цінні книжки в бібліотечних фондах: тлумачення понять // *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* – 2004. – № 3. – С. 24–31.
64. Ковальчук, Г. І. Рідкісні українські книги в бібліотечних фондах: пам'яткознавчий аспект // *Бібліотечний вісник.* – 2007. – № 5. – С. 29–36. [Текст в форматі PDF](#)
65. Ковальчук, Г. І. Рукописні книги та стародруки : навчальний посібник / Галина Ковальчук. – К., 2011. – 100 с.: іл. [Текст в форматі PDF](#)
66. Ковальчук, Г. І. Создание цифровых коллекций книжных памятников в НБУВ // *Матэрыялы Чацвёртых Міжнародных Кнігазнаўчых чытаньняў: Новыя тэхналогіі ў захаванні дакументальных помнікаў (Мінск, 20–21 лістапада 2008 г.).* – Мінск, 2008. – С. 120–124 (Співавтори: Лобузiна, К. В.). [Текст в форматі PDF](#)
67. Ковальчук, Г. І. Створення електронних інформаційних ресурсів книжкових пам'яток в НБУВ // *Бібліотечний вісник.* – 2008. – № 3. – С. 3–10. [Текст в форматі PDF](#)
68. Ковальчук Г.І. Традиційні колекції відділів стародруків та рідкісних видань. Проблеми формування // *Бібліотечний вісник.* – 2001. – № 5. – С. 20–30.
69. Ковальчук Г. І. Теорія та практика роботи з рідкісними й цінними книжками // *Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.* . – К. :Педагогічна думка, 2010. – Вип. 2. Всеукраїнський інформаційний ресурс з питань психолого-педагогічної науки і освіти: сучасний стан та шляхи розвитку. – С. 46–52.
70. Ковальчук Г. І. Теорія та практика книжкового пам'яткознавства ХХ століття : Автореферат дис. ... д.і.н / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. :НБУВ, 2005. – 38 с. [Текст в форматі PDF](#)
71. Ковальчук Г. І. Українські першодруки. Прижиттєві видання класиків української літератури.
72. Колосова Г. И. Отдел рукописей и книжных памятников Научной библиотеки Томского университета: история становления и развития // *Материалы научно-практического семинара „Человек и книга в современном мире (социальная археография)“, посвященного 65-летию Отдела рукописей и книжных памятников Научной библиотеки Томского государственного университета и 25-летию томской археографической экспедиции, Томск, 13–15 сентября 2011 года. Электронный ресурс* <http://www.lib.tsu.ru/win/dokument/ork/13.pdf/>
73. Кузьмин Е. И. Сохранение цифровой информации – императив ХХІ века // *Университетская книга.* – 2011. – № 10. – С. 62–64: ил. *
На міжнародному форумі обговорювалась програма ЮНЕСКО "Інформація для всіх". Предложено заходи по забезпеченню збереженості інформації на електронних носіях в бібліотеках, музеях і архівах.
74. Лазарева, О. Деякі проблеми збереження стародруків, рідкісних і цінних видань / О. Лазарева, Л. Ніколенко // *Бібл. планета.* – 2004. – № 3 (25). – С. 28–30.
75. Лоцманова, Е.М. Атлас поврежденных бумаги, блока, переплета библиотечных и архивных материалов / Е.М. Лоцманова, Е.С. Быстрова – Санкт–Петербург: Российская национальная библиотека, 2011. – 104, [1] с.: ил. – Библиогр.: с. 23.
76. Лихоманов А. В. Как обеспечить безопасность библиотеки : руководство для работ. б-ки / под общ. ред. Л. И. Душкиной. – М. : Центр безопасности культурных ценностей Дирекции Музейного фонда РФ «ГМВЦ РОСИЗО МКРФ, 2003. – 100 с.
77. Макаренко, А. Б. Вторая жизнь книжных раритетов. Опыт создания электронного каталога / А. Б. Макаренко // *Библиотечное дело.* – 2011. – № 14. – С. 33–35. – Элек-

трон. версия печ. публикации:

<http://www.nlr.ru/prof/publ/bibliograf/2011/bd14.pdf/> *

О специализированном фонде редких книг Российской государственной библиотеки для молодежи.

78. Манернова О. В. Обеспечение сохранности документов в Научной библиотеке Томского госуниверситета: исторический аспект. // Научная библиотека в системе классического университета. Материалы VII-й научно-практической конференции, посвященной 125-летию начала формирования книжного фонда Научной библиотеки Томского государственного ун-та, 4–5 октября 2005 г. http://www.lib.tsu.ru/index_about_ub.php?id=398/
79. Манернова О. В. Опыт работы Центра консервации документов по развитию методов консервации документов в Научной библиотеке Томского государственного университета // Национальная программа сохранения библиотечных фондов России. Подпрограмма „Консервация библиотечных фондов“ 2001–2008 гг. — М. : Межрегиональный центр библиотечного сотрудничества, 2008. — С. 77–85.
80. Манернова О. В. Опыт работы Регионального центра консервации документов в— Томском госуниверситете // 1 Международная научно-практическая конференция: „Исследования, консервация и реставрация рукописных и печатных памятников Востока/. Тр. Конференции. Москва „Рудомино“ 2007. С. 143—148.
81. Манернова О. В. Подходы к сохранению коллекции сибирских газет в Научной библиотеке Томского государственного университета // Региональная научная конференция, посвященная 150-летию издания в Сибири „Губернских ведомостей“. — Томск 2007. С. 121—125.
82. Маргіналії в стародруках кириличного шрифту 15–17 ст. З фонду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / М. А. Шамрай ; співголови ред. кол. О. С. Онищенко; НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. – К.: НБУВ ім. В. І. Вернадського, 2005. – 334 с. [Текст в форматі PDF](#) 68.1 Мб
83. Методичні рекомендації для державної реєстрації книжкових пам'яток України: кириличні рукописні книги та стародруки / НАН України, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського; уклад. Н. П. Бондар, Л. А. Гнатенко, Л. А. Дубровіна, Н. М. Зубкова, О. А. Іванова ; передм. Л. А. Дубровіна, Г. І. Ковальчук. – К.: НБУВ, 2007. – 135 с. – ISBN 978–966–02–4452–8. – 11.10. [Текст в форматі PDF](#) 17.6 Мб
У виданні запропоновано загальні методичні засади та рекомендації щодо заповнення бази даних кирилических рукописних книг (XI–XIX ст.) та стародрукованих видань (XV–XVIII ст.) для Державного реєстру книжкових пам'яток України. Рекомендації є підсумком обговорення методики та методології здійснення археографічного та бібліографічного описів рукописних книг і стародруків на спеціальних семінарах, конференціях, нарадах, проведених на базі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та Національної парламентської бібліотеки України. Опис рукописних книг та стародруків має як спільну систему, так і відмінні специфічні засади, що знайшло відображення в структурі пропонованого видання, яке складається з двох самостійних частин.
84. Московская декларация о сохранении электронной информации. Итоговый документ Международной конференции "Сохранение электронной информации в информационном обществе: проблемы и перспективы" // Библиотековедение. – 2011. – № 6. – С. 28–31.*
85. Наговицына, С. И. Центр консервации в Удмуртии // Современная библиотека. – 2011. – № 4. – С. 44–47. *

О работе Центра сохранности памятников печатной культуры финно-угорских народов, созданного при Национальной библиотеке Удмуртской Республики.

86. Национальная программа сохранения библиотечных фондов Российской Федерации / под общ. ред. Е. И. Кузьмина ; М-во культуры РФ. – М. : [б. и.], 2000. – 77 с.
87. Обзор состояния работы по оцифровке и сохранности : Проект ИФЛА / ЮНЕСКО / сост. и ред. Сара Гульд и Ричард Эбдон, под рук. Мари-Терез Варламофф. – М. : [б. и.], 2000. – 58 с.
88. Обеспечение сохранности библиотечных фондов в процессе использования : (сб. метод. материалов) / ред.-сост. Е. А. Ястржембская. – М. : ГПИБ России, 2006. – 172 с.
89. Обеспечение сохранности памятников культуры: традиционные подходы – нетрадиционные решения : материалы V междунар. конф., 24–26 окт. 2006 г. / Рос. нац. б-ка, Федеральный центр консервации библиотечных фондов. – СПб., 2006. – 304 с.
90. Организация регионального Центра консервации библиотечных фондов в библиотеке : норматив.-технол. документация / авт. и сост. С. А. Добрусина, Е. С. Чернина, Е. М. Лоцманова ; ред. Э. Г. Вершинина ; РНБ. – СПб. : [б. и.], 2001. – 52 с.
91. Осипова, В. А. Судьба библиотек в мире цифровой информации // Университетская книга. – 2011. – № 10. – С. 58–61: ил. *
В рамках XXIV Московской Международной книжной выставки–ярмарки состоялась конференция по проблемам изменений в библиотечном деле в современном обществе. Национальный библиотечный ресурс – проект, призванный объединить фонды различных библиотек.
92. Основные правила хранения и использования библиотечных фондов, разработанные ИФЛА : пер с англ. / сост. и ред. Э. П. Эдкок. – М. : Рудомино, 1999. – 72 с.
93. Основные технологические процессы реставрации документов : учеб. пособие / авт. и сост. С. А. Добрусина, Е. С. Чернина, Н. Б. Лебедева, Е. М. Лоцманова ; ред. Э. Г. Вершинина ; РНБ. – СПб. : [б. и.], 2002. – 65 с.
94. Планирование действий в библиотеке на случай аварийной ситуации : пер с англ. / М. Скепастиану, Дж. И. Уиффин ; РНБ. – СПб. : [б. и.], 1997. – 14 с.
95. 94. Предотвращение краж книг в библиотеках : рекомендации по выбору оборудования контроля несанкционированного выноса документов. / Л. И. Душкина, В. Л. Никольская, Л. С. Песковская. – М. : Центр безопасности культурных ценностей ГМВЦ РОСИЗО, 2006. – 28 с.
96. Поликарпова Т. В. Электронные полнотекстовые указатели в Дальневосточном федеральном университете / Т. В. Поликарпова, Н. А. Суханова // Научные и технические библиотеки. – 2011. – С. 26–29. – Библиогр.: с. 29 (6 назв.). *
Представлены алгоритм создания полнотекстового указателя и его структура, преимущества по сравнению с печатными формами; новые возможности библиотеки в работе с профессорско–преподавательским составом и студентами.
97. Редкие фонды в научных библиотеках высших учебных заведений. Проблемы сохранности, изучения и использования в XXI веке Доклады международной конференции, 22–25 октября 2002 г. – М. : [б. и.], 2000. – 125 с.
98. Русских С. Б. Формирование книжных коллекций. Редкие издания по истории Удмуртии // Библиотечное дело. – 2011. – № 19. – С. 41–42. – Электрон. версия печ. публикации: <http://www.nlr.ru/prof/publ/bibliograf/2011/bd17.pdf> *
Об истории и работе отдела редких и ценных документов Национальной библиотеки Удмуртской Республики.

99. Сальникова Р. М. Направления деятельности научно–исследовательского отдела консервации документов ВГБИЛ в сфере обеспечения сохранности фондов//Научная библиотека в системе классического университета. Материалы VII–й научно–практической конференции, посвященной 125–летию начала формирования книжного фонда Научной библиотеки Томского государственного университета, 4–5 октября 2005 г. http://www.lib.tsu.ru/index_about_ub.php?id=397/
100. Санітарно-гігієнічна обробка документів, каталогів та засобів їх зберігання в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського : інструкт–метод. рекомендації / уклад. Новікова Г.М ; ред. Бровкін А.Г; НАН України, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. – К.: [б.в.], 1997. – 19 с. [Текст в форматі PDF](#) 3.57 Мб
101. Сохранение библиотечных и архивных материалов : (руководство) : пер. с англ. / под ред. Ш. Огден. – СПб. : Европейский дом, 1998. – 257 с.
102. Стефанович, А. В. Роль хранителя редких и рукописных фондов (по фондам Центральной научной библиотеки Национальной Академии наук Беларуси) / А. В. Стефанович // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.–практ. и теорет. сб. / [редкол. : А.С. Онищенко (пред.) и др.]. – К. : НБУВ, 2003. – Вып. 2. – С. 178–184.
103. Сукиасян, Э. Р. О некоторых новых терминах и понятиях / Э. Р. Сукиасян // Информационный бюллетень Российской библиотечной ассоциации. – 2011. – № 59. – С. 19–21. – Электрон. версия печ. публикации: <http://www.rba.ru/publ/ib59/rba59.pdf/> * *Автор раскрывает термины, употребляемые в библиотечном деле, такие как "электронная библиотека", "открытый доступ" и "контент".*
104. Техническое обеспечение сохранности фондов : рекомендации по выбору технических средств и оборудования, применяемого в процессе использования книжных фондов / ГПИБ России. – М. : [б. и.], 2003. – 33 с.
105. Традиционная и электронная книга: специфика исследовательских подходов (материалы методологического семинара в ГПНТБ СО РАН) // Библиосфера. – 2011. – № 3. – С. 85–92. * *Материалы методологического семинара по теме "Специфика исследовательских подходов к изучению традиционной и электронной книги". Семинар проводился в виде "круглого стола", что дало возможность участникам изложить некоторые результаты своих наблюдений и исследований, обменяться мнениями по актуальным проблемам сосуществования традиционных и электронных изданий*
106. Турубанова, Наталья. Что имеем, сохраним: второе рождение книги / Н. Турубанова // Библиотека. – 2011. – №10. – С. 20–21.
107. Формирование, организация и использование фондов редких и ценных книг в областных универсальных научных библиотеках : метод. рек. / Гос. респ. б-ка УССР им. КПСС ; сост. Кочигина Н. В., Толстинова А. П. ; ред. В. А. Валигура, Н. И. Нагаевская. – К., 1987. – 24 с.
108. Формирование, сохранение и использование единого фонда книжных памятников страны : метод. рекомендации / Рос. гос. б-ка ; сост. Т. И. Кондакова, Л. И. Петрова, Е. И. Яценко. – М., 1998. – 59 с. – (Работа с редкими и ценными изданиями – книжными памятниками).
109. Шешина Н. А. Мониторинг потребностей в обеспечении сохранности фондов в вузовской библиотеке// Науч. и техн. б-ки . – N 4 . – 2001 . – С. 30–35 .
110. Шрайберг Я. Л. Электронная информация, библиотеки и общество: что нам ждать от нового десятилетия информационного века?: ежегодный доклад Конференции "Крым". Год 2011 // Научные и технические библиотеки. – 2012. – № 1. – С. 11–62. –

Библиогр.: с. 60–62 (40 назв.). *

Развитие ИКТ, ИТ–рынок, их взаимодействие на библиотеки и общество. Интернет как основная инфраструктура общественной коммуникации на локальном и глобальном уровнях. Интервенция электронной информации, оцифровка и электронные библиотеки. Трансформация книжного рынка, электронные книги и видение библиотеки в цифровую эпоху.

111. Экспертиза состояния и паспортизация библиотечных фондов : учеб. пособие / С. А. Добрусина, В. И. Саноцкий, Е. С. Чернина. – СПб. : [б. и.], 2005. – 32 с.

112. Ярич И. Уникальные коллекции Подмосковья // Библиотека. – 2011. – № 10. – С. 15–19*

О работе семинара "Книжные памятники в библиотеках Подмосковья: современное состояние, проблемы и перспективы".

^[11] Документы отмеченные * представлены из Библиографических списков «Новые документы по библиотечному делу http://unatlib.org.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=2086&Itemid=534